

Hind mk. 25.

36

UUDISMAA

NOORSOO AJAKIRI.

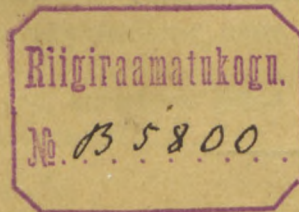
V AASTAKÄIK.

XIII Eesti karskuskongress

Tartus 24—25 veebr. 1923. Pildilt puudub osa saadikuid.

TARTUS

APRILL MCMXXIII
KARSKUSNUMBER

№ 6.

Sisu.

	lk.
Karskusaade ja meie. A. Lenotammi	81
Noored ja alkohol. A. Närep	82
Saksa noorsugu ja alkoholism. G. Keiser (Berliinist) .	83
Inimese igavene mõistatus. K. järele A. L.	86
Noorsugu — alkohol — karakter. Fr. W. Foersteri järele O. St.	89
Karskus ja esteetika. Alleks Antson	91
Teie ja teie nimed. E. Laid	93
Viienda karskuspüha puhul. J. J.	94
II noorsoo karskuskongress. J. J.	95
Karskuseksamite kava	96
Pildid:	
XIII Eesti karskuskongress	Kaanel
V. Ernits	89
Eesti Karskusliidu juhatus	91
Lisa:	
Noortele 5-ks karskuspühaks. E. Kubjas.	
Viiendaks karskuspühaks 28.—29. apr. 1923. V. Ernits.	

Käesolev number ilmub V karskuspüha puhul 28 ja 29 apr. s. a.
karskusnumbrina.

UUDISMAA

NOORSOO AJAKIRI.

№ 6.

V. AASTAKÄIK.

1922/23.

A. LENOTAMMI.

Karskusaade ja meie.

Tahame rajada endi elu mitte šabloonile ega avaliku arvamise muutlikele „tõdedele“, mis võiksid viia meid vastollu meie „mina'ga“, vaid endi sisemise tötunde (usume, et see on meis igas) aluselle, pürgides kohe harmoonilist isikut, kui kõrgeimat ideaali.

Selle'p ei leia vastuvõttu meie juures ka ükski ilmavaade üksi seepärast, et seda jutlustavad need või teised, selle'p on ka üldsuse eeskuju meile nii odav, vaid ise tahame tungida iga asja tuuma, ise tahame veenduda selle tõepärasuses, et kanda vastutust endi tegude eest täie teadvusega.

See ongi, mispärast jäävad tavalisti kurdiks me kõrvad pateetilise üleshüüdeile ühelt või teiselt poolt, eriti, kui need tulevad ühekülgsede või sisemistesse vastoludesse eksind tillukeste tänapäevainimeste suust, kelle elupõhimõtted ei ulata üle homsepäeva künnise.

Peab olema kunstnik, selgeltnägija ja suurehingeline, et võita noorte südamed, seejuures pakkudes mitte eitavaid sõnu vaid positiiviste eskuju-elu, mitte ühekülgist doogmat vaid harmoonset elukäsitust, mitte poose vaid elamusi.

Egas pole meie süü, kui oleme jäänd kurdiks mõnikord karskusaatelegi!...

* * *

Kuid — meie usume teaduse püstitet tõdesid ja tahame viia endi elu kokkukõlla nendega. Meie usume ka teaduse otsust alkoholi kohta: see on aine, mida me

organism ei vaja enese ülesehitamiseks, vaid mis, just vastuoksa, on laastav mürk.

Seda usume.

Ja teeme sellest järelduse, et kui vabaneksime eelmisilt põlvedelt päritavast mõjust ning olukorra ja ümbruse tingimust, siis meie loomulik eluviis oleks isenesest alkoholivaba.

„Noorsugu on omalt iseloomult ideeline ja karske“ — oleme deklareerind ja usume seda tänapäevgi. Kuid enne, kui selle teadmise juures rahule jääda, vabastagu meid väliseist ja päritavaist mõjudest. Alles siis, kui see sündind, kõlbab see tunnuslause karskustöö ülearususe tõestamiseks, mitte praegu. Aga, just vastuoksa, näeme, kuis tungivad järjest aina sügavemale joomakombed ja n. n. „seltskonna“ alkoholisõbralik meelsus; näeme, kuidas alkoholikapital triumfeerib mitte ainult parlamendis, raekojas ja vallamajas, vaid okkupeerib enese alla iga päevaga järjest rohkem meie igapäevase elu alasid, tihti harilikule surelikule nägematulgi moel ja pretendeerib olla tänapäeva suurimaid diktaatoreid.

Kas ei ähvarda see alkoholilaine matta enese alla meid kõiki, eriti kui tahaksime jääda vaid passiivilt ilutsema teadmise juure — „noorsugu on omalt iseloomult ideeline ja karske“.

Ent kes vabastab meid siis sellest ähvardavast alkoholilainest? Kust tuleb tall, kes lunastaks vanemate patud ja päästaks meid pärivuse raudseist ahelaist? Milline inglitiib tuleb ja kaitseb meid

ümbruse ja traditsioonide mõju eest, kust leiame tänapäeva Püha Jüri, kes raiuks sajapaise hüüdra — alkoholikapitali — pää ning soodsustaks olud me karskele eluviisile? Vastake, kes väidate karskustöö mõttetust ja otstarbetust.

Ei tule neid imetegevaid jõude väljastpoolt. Ise peame endis nad kasvatama, ent kuidas? Üksikult oleksime selleks liig väetid ja alluksime liiga kergesti masendavale ümbruselle. Kõigi ühemõtteliste ühinemist on selleks tarvis, suurt liikumist on selleks vaja! Sest ainult siis suudetakse laiemaidki hulki äratada ja kaasa tõmmata. Kas selles polegi karskustöö ülesanne ja ühtlasi ta õigustus?

Alles siis, kui vaenlane võidet, kui tee nooruse rikkumata iseloomu eneseteostuseks tasandet, tähendavad sõnad „noorsugu on omalt iseloomult ideeline ja karske“ iga välise vahelesegamise, üldse karskustöö ülearusust.

A. NÄREP.

Noored ja alkohol.

Rohkem, kui kunagi varem on meil vajut alkoholi . . . Eesti kodus on tal ant koht meie maa toitva leiva kõrvale, tihti veel rohkemgi õigustet, nii et põgeneb majast leib.

Seepärast on ka rohkem, kui kunagi varem meie seltskonnal kalduvusi kõiksugu madalusiks ja inejusiks, mis muidu võõrad meie rahva tervele ja otsekohele hingele laadile.

Vaadeldes seltskonnas õudist langust, küsid kohkunult, kas siis rahvas, kes orjapõlves end kangekaelselt alles hoidis, kõigist sihilikest hävituskatseist üle sai, nüüd vabana iseennast elujõuetuks teeb ja kõdunemisele vastu läheb.

Ei, see ei või, ei tohi olla! Ja ei olegi nii! Paljud pole veel kaotand meelt ega torma hulgaga kaasa, vaid võitlevad alati alkoholi vastu, on alati vastukihvtiks, millega hoitakse inimsugu lõpuliku mürgituse eest. Ka meil leidub mehi, kes ühinend karskusaate lipu alla. Valdab uus lootus,

jõurikas usk kuulates neid mehi. Usk aga kohustab. Kes usub, peab töötama oma usu nimel. Ka meil, noored, on usku paremaisesse inimesisse, ilusamasse tulevikku ning need inimesed ulatavad meilegi oma häatahtliku käe.

Ent milline on meie, noorte, seisukoht alkoholi suhtes? On meil üldse seisukohta, või lohistame jalgu taga, teel, mida mööda läind lugematud ja lähevad veel praegugi karjad meie eel.

Kuid ka paljas nooruse vaimustus ei tohi olla meie seisukohaks, kuna üksi vaimustus keskel takistus ja pettumusi kustub, vaid mõni suurem, elu kandvam põhimõte, millele rajame endi elutöö.

Alkoholis on näht alati inimsoo väärtuste vaenlast, teda on neet kõigi aadete nimel. Ent aateid on edustand alati üksikud, nii ka karskust. Ta on seisnud nagu väljaspool elu, miskisuguses piirat seltsis, karsklaste kohustuses, kuna laiemad rahvakihid ikka on olnud alkoholisõbralised.

Karskusaatele tuleb tee ellu teha. Me siht olgu teda kõikide, isegi nende, kes isamaa ja rahvuse vastu ükskõiksed, väärtuseks teha. Võitlus tema vastu peab juhutama ta pääkindlustuse võitmiseks. Miks juuakse alkoholi? — Et saada lõbu, isiklikku lõbu. Nähkem alkoholis seda, mis ta tõesti on, rebides ära kõik müstilised loorid eest ta vastiku pale ja otsigem siis temast lõbu! Kui hakkaksime nõudma teadlikku lõbu, siis, usun, oleks see alkoholismi lõpp. Või oleme siis tõesti nii vähenõudlikud, et leiame lõbu mõtetuist lallutusist, vastikuist suurustusist mürgitet päaga. On meis siis nii vähe iseteadvust, et lubame endil vaheti turunaistena sõimelda, metsinimestena üksteist kriimustada ja loomalikult tappa? On see meie lõbu ja jääbki ta selleks? — Ei! Tahame lõbusid, mis oleksid seda tõesti, mida tajuksime ka mõistusega. Kristus tahtis olla teadlik isegi ristil piinades. Kui me kord tunnistame elu, siis püüdkem ka tema ilusaimaid ja kõrgeimaid väärtusi.

On see meile, noortele, siis tõesti võimalu, kes me tuleme igast rahvakihist,

igast kodumaa nurgast? Meie kanname endis kõiki rahva häid ja halbu külgi, nõrkusi ja pahesid, vähemalt tunneme neid. Ja me tunneme tarvidust nende vastu võidelda, iseenestes rohkem, kui kusagil mujal. Peame põhjalikult ümberhindama vanad seltskonnakombed. Valigem neist, mis austamisväärt ja heitkem ära, mis hüljatavad. Meie koosviibimisel ärgu etendagu alkohol mingit osa. Meie matused ja rõõmupühad ärgu olgu meile mitte meie inimlisest omadusist vabanemise ja loomalikude instinktide mõjul tegutsemise päevadeks.

Hoolitsegem, et meie lõbustused oleksid kõrgemad ja värskendavamad, kui viin ja õlu. Koondagem selleks noori igalpool; uskuge, neis on kõigis tung millegi ilusama poole, neil kõigil on noort energiat, mida nad tahaksid millekski tarvitada. Võimaldagem ühisel jõul see ka neile, kelle elutingimised raskemad ja kel vähem haridust ja teadmisi. Võimaldagem neile pääsetee ramatukogudesse, mis on hääks abinõuks igasugu annete ja kalduvuste arendamisel ja isiku silmaringi laiendamisel. Seda vajame alkoholi kõrvaldamiseks rohkem, kui midagi muud, sest ainult teadlik inimene, kes ei austa pimedast pääst oma ümbruse eeskujuga harjumusi, kellel on omad sisemised väärtused ja arenend ilma vaade, ei painuta end teiste arvamide ega eeskujuga alla.

Alkoholismivastane võitlus ei ole enam meie eraasi, vaid meie kõigi sotsiaalne kohustus. See on tõsiseks probleemiks saand üle kogu ilma. Mõned riigid on juba teostand keeluseaduse, teised valmistavad sellele pinda. Kuid keeluseadus ise poleks tähtis, kui ta poleks mitte rahva rõhuva enamuse, vaid mõne isemeelse valitseja tahtmisel teostat.

Kuidas olekski see tänapäeva inimeste juures teisiti võimalik, kes otsivad teadlikust kunstis, ühiskondlikuis ja majanduslikes vahekordis. Miks ei peaks nad seda otsima siis ka endi lõbudes, kurbuse ja rõõmu avaldusis.

Töötagem sihis, mis võimaldaks tead-

likkuse kasvamist rahvamassis, kuid esimeses joones just kaasnoortes ja iseendis. Siis saame üle paljudestki pahedest, ka alkoholismist!

G. KEISER (Berliinist).

Saksa noorsugu ja alkoholism.

Saksamaa ja Rhein on sama lahutamatud, kui sakslane ja — õlu. Põhjas juuakse piirituviina, lõunas — veini. Saksas, vaatamata Rheini viinamarjadelle on mehe lemmik — õlu. Seepärast ka üliõpilaskorporatsioonide mõttetud õlledadud, seepärast iga väikese poisi salajane iha suurmehe õlleklaasi ja sigareti järele.

Seeläbi väljendus enne aastasaja vahetust noorsoo kogu vaimline pale — tarvitseb vaid pilku heita keskkooliõpilaste salajasis kõrtses, üliõpilasjoomakombeid ja laule järelaimates, pikki piipe suitsetades, lühidalt: kopeeriti täiskasvanuid et pääseda koolipoisilukorra naeruväärsustundest.

Korporant oma kombeiga oli selle noorsoo ideaaliks, millele miski vastikum polnud, kui et ta „noor“ oli.

Meie mõistame siis ka seda vapustust, kui 1900. a. ümber neist õpilasringkonnist osad erinesid, kes „täiskasvanute“ asemel noored olla tahtsid, kuid seda juba siis kitsendamatu. See erinevus oli vulkaanseks sündmuseks, kujunes üsna korrapäraseks välja rändamiseks: tekkis „Wandervogel“.

Põgeneti kitsast, blaseerund olemisega linnast, et omi jõude vabalt väljendada, et tõsiselt, takistamatult noor olla.

Jooksti välja külatänavale, hulguti vabul päivil kaugeis küllis ja veedeti öö ümber varjat tule.

Joodi ja määretseti küll siingi algul, ent määretseti, tahaks öelda, enese verinoorest, elurõõmsast südamest, mitte mõne üliõpilase järelaimamiseks. Suurim erinevus oli küll see: ei jood enam halvus eeslinnaokaale tagatubades, joodi küla joogimajus ja teeäärseis kõrtses ja kui siis öösi lauldes edasi sammuti, siis polnud need, millest läbimindi, enam öised, kitsad tänavad politsei ja uulitsanaisiga, vaid üksildased, tuulvilistuis külateed või sumedad metsateerajad. Ja see on erinevus! Nii leidis, tervem, jõurik-

kam osa Saksa noorsoost instinktiivselt tee ainsale terve elu allikalle — loodusse.

Oleks väsitav seletada lähemalt, kuidas arenes edasi samm-sammult, kogu meelsuse ja eluviisi uuestsünd selles noorsoos, kes põgenes linnast ja ta kultuurist. Kuidas kõrvaldetakse, õigemini k a o v a d, moodsad ülikonnad, mütsid, jalutuskepid, pitstaskurätid, sigarettid, õllekannud ja üliõpilaslaulud. Sest kõik sünnib siin programmitult, tahaks öelda, loodussaaduste järele, noorsoo kiindumusinstinktist tervele ja loomulikule.

Senniste kulund seltskonnakommete asemelle astub sellel noorsool elu looduses oma rännakutega, tuhandete elamustega, pidude ja pühadega, ligidane noorsoo omavaheline seltsimehelikkus, mille kitsasisiklisest värvingust põhjamaalasel vaevalt aimul rahvalaul ja rahvants ning haruldaselt herk vaimline elu, mis väljendub järjest uutel koosviibimisel, kuhu kokku tulevad grupid igast riigiosast, aegkirjus, broshüüres jne. Võib hämmastusega vaadata, kuidas siin aastate jooksul grupp noori, peaaegu vastolus oma kasvatajaks määrat võimega, iseendid oma isade mürgisest kultuurpärvusest vabastasid, ja tundub pea ebatõelisel muinasjutuna, et meil siin, masinate ja majamürakate ajajärgul, suur ema, Loodus, kelle rinnale see noorsugu põgenes, oma vaikset kasvatustööd nende juures kordasaadab, neid vabastades, puhastades ja kõvendades.

Peame, kui neid nähtusi õieti hinnata tahame, alati meelespidama, et siin tegemist on n. n. autonoomse noorsooliikumisega s. o. liikumisega, mis esile kutsut ja juhitud mitte vanust, vaid mis noorsoost enesest väljakasvavand, igat täiskasvanute kaastöötamist koguni tagasi lükates, ja nende ideid mitte omades vaid uusile, senni tundmatuile ideile läheneda püüdes. — Seepärast pole sündind ka vanema põlve karkusühingute ja „Wandervogelite“ vahel ligemat ühendust. Noored tahtsid elureformi, milles karskus ainult üks, kuid iseenesestmõistetav osa. Noorsugu puudutas aluseid, mitte päälekasvu. Tema huvidekeskkohaks oli aja vaim ja modern seltskondlus, mitte aga sanitaar ega rahvamajandusline probleem — alkoholism.

Ajad muutusid. Aastaastalt astus rida, looduses ümberkujundet inimesi Wandervogelrühmadest ülikooli ja avalikku ellu. Sünnis tugev

oppositsioon korporatsioonile ja ta vaimule. Igalpool elustus, igalpool kujunesid Wandervogelite elureformil ja peaaegu revolutsioonilisel opositsioonil vana põlve vaimu vastu põhjeneda „vabad“ üliõpilasorganisatsioonid ja elureformrühmad.

Ja kui 1913. aastal, Leipzigi rahvaste lahingu mälestuspäeva hurraapatriotismi ja alkoholi-kapitali orgiaks ähvardus muutuda, löid säält lahku 13 gruppi sarnaseid noori ja valmistasid protestiks ise oma suurepärase nooruspäeva Kõrge Meissneri aasadel, Kesk-Saksamaal. Siin sündis nende gruppide liitumisel „vabasaksa noorsugu“. Nende programm sisaldas üldse kaks lauset: Esimene — tunnustus noorsoo autonoomiale: „vabasaksa noorsugu tahab oma elu kujundada sisemise tõepärasusega oma enese määramisel ja vastutusel“. Teine, kainemana vastandina, oli elureformi tunnustus ja kõlas lihtsalt: „Kõik vabasaksa noorsoo ühised ettevõtted on alkoholi- ja nikotiinivabad.“ Vana põlve joomisvaimule oli nii noorsoo opositsioon moodustet.

Aeg muutus. Saabus sõda ja tõi taandumisi. Revolutsioon vapustas täielikult vana ilmakorra aluseid ja norme. Ärkamine sündis igalpool, igalpool nägi noorsugu mida need „Wandervogel'ite“ ringkonnad teind. Noorsooliikumine muutus rahvalikumiseks. Kõigis noorsoo hoolekande organisatsioones (eriti kiriklikes), „Pfadfinder“-liitudes¹⁾, parteide poolt algatet noorte organisatsioones jne. tekkisid „revolutsioonid“.

Noorsugu iseseisvustus, rändas „Wandervogel'ite“ eeskujul välja metsisse ja jälle ning jälle sündis põrutava järjekindlusega kõigis neis grupes taandumine vana ilma seltskondlusest, tantsusaalist, kohvikust, piiritusest ja sigaretist, ja tervete elu- ja ümberkäimisviiside omaksvõtmine murdis nad lõpulikult.

Tähelpanuväärseim on see, et ka töölisnoorsugu sellest liikumisest kaasakist sai ja „Volkswandervogel'ina“ ja „Vaba proletaarlike noorsoona“ vaatamata suuremale takistusile, samad terved eluviisid, idealismi ja elavuse omasid, nagu „kodanlinegi“ noorsugu „Wandervogel'eis“.

Täna on noorsooliikumine omand juba vaevalt ülevaadet lubavad laiad piirid, seistes koos

¹⁾ Saksa „Pfadfinder'id“ vastavad teataval määral meie skoute.

peaaegu 50 iseseisvast liidust, kusjuures noorus mitte enam niivõrd vanadusastet, kuivõrd meel-
sust ja opositsiooni tähendab.

Umbes 10 tähtsamat noorsoost juhiti aeg-
kirja süvendavad ikka enam ja enam laienevat
ideeilmaga. Igal linnal on oma keskkorraldus, mis
võitlust peab kinode, restoraanide, tantsusaalide
ja halbade koolide vastu.

Kõigil tänavail on näha jõurikkaid „Wander-
vogel’eid“ vabuse ülikonnas, Schiller-kraedes, pikis
katmatuis juuksis. Professorid kirjutavad sellest
pakse raamatuid jne., lühidalt — noorsooliiku-
mine on avalik tõsiasi, tähtis sotsiaalne faktor.
Ja kõigil neil ühinguil on ühine suur määrus,
mitte säädusparagraf, vaid praktiline uue elu-
tajumuse põhilause: „Kõik noorsoo ettevõtted
on alkoholi- ja nikotiinivabad.“ See noorsoo
kindlus kutsus esile sageli traagikoomilisi stseene.
Parteipäevil, näit. on viisiks rahvajuhel õlleklaasi
taga sigarit suitsetades istuda. Ent viimasel ajal
juhtub tihti et seepäälle partei noorsugu ühiselt
saalist lahkub ja alles siis, kui vanadhärrad raske
südamega õlleklaasid kõrvaldand ja viimsed suit-
supilved saalist lahtund, läbirääkimiste jätkamiseks
nõus on.

Noorsugu saab siin oma millegi ees kohu-
matu konsekvantsi abil vana põlve kasvatajaks.

Vastupidine ilmakord, kas pole tõsi?

See noorsoo seisukoht alkoholiküsimuses
võtab senni tundmatuid käike. Juba alkoholikü-
simuse laiendamine kõigile joovastusmürgele
(tubak, tants¹⁾, kino¹), ja sellele põhjenevale
kultuurile ja seltskondluselle näitab, et siin noor-
sool mitte mingi erilise doogmaga tegemist pole
vaid kõik kaalul on, et saavutada uus inimene
ja tervem kultuur.

Nende tegutsemismotiivid pole teoretiseer-
ivat, rahvamajanduslist laadi, vaid puhtkultuu-
rilised.

Üksi nii võis tekkida uus „komme“: on
ju täna mõni noorsooliikumise inimene, kes vä-
hegi joobnud või mõni, kes noorsooliikumise
ülikonnas suitsetab, samuti läbikukkund, nagu
ohvitser vanas Saksas, kes ei joond või ei duel-
leerind. Noorsoo avalik mõju, mis sellase meel-

1) Tantsu all on siin mõeld rikut salongtantsud,
kuna rahvatants just vastuoksa suurt poolehoidu leiab.
Mis puudub kinosid, siis on nende vastane opositsioon
tingit halvast repertuaarist.

suse omis ringkonnas peaaegu sunduslikuks on
suutnud teha, on järjekult väga tähelepanuväär-
t. Ta võitleb mürkide vastu mitte palja eitami-
suga, vaid eranditult uute elu- ja ühis-
konnavaertuste loomisega nende
asemelle, mis ühes alkoholiga (tubak, sopakino
ja rikut tants ühesarvat) kaovad.

Huvitavaim on ometi see asjaolu, et see
suurejooneline liikumine noorsoo enese töö on,
et siin tegemist on noorsoo enese vabastami-
suga alkoholist. „Noorus on joovastus vii-
nata“ see Goethe sõna on siin esimest korda
nähtavalt tõestund.

Pole eelpool vist küllalt toonitit et liikumi-
mise suuruselle vaatamata, siin tegemist on teat-
valikuga, iseseisvamate ja vaimliselt ärksama-
te jõududega praegusest noorestpõlvest. See-
kõrval elutsevad aga üliõpilaskorporatsioonid
rahulikult edasi, juues praegusele raskele ajale
vaatamata samuti, kui enne. Kuid kõigepäält
on noortõelisi, kelle palgatingimused praegu en-
disist paremad, langend suurde joomakiusatusse.

Edasi püsib rida tihti üsna suuri täiskasva-
nute poolt karitatiivsete ja kirikliste tagamõtetega
asutet noorsoo organisatsioone, kes ka noor-
sugu alkoholist kaitsta tahavad. Nad on ena-
masti vanade alagrupid (näit. Sinise Risti, Gut-
templerite Ordo j. t. noorsoogrupid).

Kaua polnud nende gruppide ja noorsoo-
liikumise vahel vähematki sidet. Alles teine alko-
holivaba noorsookasvatuse kongress, möödud
aastal Berliinis, tõi muutuse.

Sääl püüti algul mitmesuguste kasvatustegu-
rite seisukohta alkoholivaba noorsookasvatuse
suhtes kindlaksmäärata ja alles kolmandal päeval
lubati organiseerit noorsool enesel oma kaasabist
rääkida. Siia juure kuulus ka Berliini noorsoo-
ringidelt saadet resolutsioon:

„Võõrastusega näeb noorsugu, et riigis, eriti
päälinnas Berliinis, elanike soovi vastu sajad lo-
kaalid ja tantsupõrandad tekivad, kust hulka alko-
holi ühes temaga kaasaskäivate pahedega sõjast
nii kui nii juba tervislikelt nõrgendat rahvasse
juhatakse, misga meie tõsise alkoholiuuputuse kõigi
ta kahjulikkude tagajärgedega, tunnustajaiks oleme.
Meie, noored, ei mõista mitte, miks alkoholiva-
bade noorsookodude kiirendet soetamise teel
meile kaasa ei aidata, et meie endi koosolekuid
ja pidustusi ei peaks pidama õlleauruga täidet

kõrtsides. Loodame kongressilt et valitsuse juures sellele noorte tahtele pinda valmistetakse. Noorsugu tervitab kongressi! Ta loodab õnnis- tusrikast koostöötamist rahva ja ta tuleviku kindlustamise kasuks.“

Allakirjutand oli 30 liitu peaaegu 500.000 liikmega.

Nende ja teiste sarnaste noorustahte avalduste mõjul liitusid sellel kongressil rida vaba noorsooilikumise ja noorsoofoolekande organisatsioone Ferdinand Goebeli, tunt vabasaksa noorsoo ja Saksa alkoholismivastase seltsi juhi algatusel, ühiseks tööliiduks. Liidu ühendav idee oli: organiseerit noorsoo ülesanne pole mitte ükski endi, vaid ka kõigi noorte alkoholist vabastamine. Taheti seda saavutada säädusega, millises keelatud oleks noorile, alla 18. a. igasuguste joovastavate jookide müümine ja tarvitamine. Sarnane säädus tööteti välja ja esineti avalikkuselle. Tagajärg oli suur. Peaaegu terve organiseerit noorsugu tunnistas selle sääduse omaks. 23 autonoomse noorsooliikumise organisatsiooni ja 30 teist noorsooühingut kelle liikmete koguarv 1½ miljonini ulatab, kirjutasid sellele alla.

Sääduseelnõu on mõne aja eest parteidevahelise riigipäevasaadikute-karsklaste fraktsiooni toetusel riigipäevale esitet. Jääb vaid äraoodata kuidas suhtub rahvaedustus sarnaselle tähelpanuvääriva osa noorsoo tahtele.

Vahepeäl jatkatakse võitlust kohapeäl, väiksel määral. Mitmeis linnus on noorsooühingute tööliidud alkoholi vastu võitlemiseks moodustet, milliseis töölisnoorsugu kodanlisnoorsooga rõõmsalt ühes töötab.

Ühine noorsooinformatsiooni büroo hoolitseb selle eest et üksikud ühingud alaliselt asja kursis oleksid. Lühidalt: kõik on teht, et sellele suurepäraselle noorte esilemarssimisele täit mõju anda. Ühsikus ringkonnis on korraldet proovi-hääletused, kus näit. Giessenis ja Bielefeldis 80% alkoholi keelusääduse poolt hääletas.

Mõlemil pool valmistasid pinda värsked noored oma väsimata rongkäikudega, kaasas lipud ja mänguriistad.

Ent pole laisk ka vastaspool. Nii annab pruulijate ühisus igalt õlleliitrit teatava summa karskusvastase võitluse hääks.

Teatav tagajärg oli noorte otsustaval esinemisel siiski: praegust Saksamaa rasket olukorda

Ruhrimaa okupatsiooni tagajärjel silmaspidades, keelati ära noorile alla 16 a. alkoholi müüa.

Oleme veendund, et veel kaua kestab, enne kui noorsugu lõpuliku ja kestva võidu saavutab alkoholi ja alkoholikapitali üle, ent tugevana väerrinnana seisavad paremad Saksamaa noored ebakultuuri vastu ja ikka on tulevik olnud noori päralt.

„Uudismaale“ saadet käsikirjast
tõlk. O. St.

K.

Inimese igavene mõistatus.

Mida jätab endast maailma järele.

Vaata inimesi, kes tulevad vasta sulle su eluteel. Igäihe silmist ilmeneb hing — ja iga hing on imelik, salapärane mõistatus. Mida sügavamale tungib teadus uurima inimhinge, seda kindlamini teame, et inimene on elav vaim. Mida enam uuritakse selle elava vaimu jõude, seda selgemini tuntakse, et inimelus on imesid, müsteeriume ja suursugusust enam, kui imelikumais muinasjuttes.

Inimhinge mõistatus.

See osa inimhingest, mida me ei tunne ega taju, me tajumatu hing, avaldab siiski me teadvuslise mina pääle alalist mõju. On üsna, kui oleks meil kaitsevaim kõrval, virgutades meid tegema nii ja nii, sosistes meile, mida peame tegema, kui oleme teadvusetuses, julgustes meid, kui oleme langend.

Juba see, mida teame inimhingest, saab sundida meid pidama iga inimolevust, olgu ta nii odav, kui tahes, imelikuks, suureks mõistatuseks. Nii siis ei ülista ega mõtle me enam ainult kangelasi, suurmehi, vaid me tähelpanu koondub ikka enam isikusse, kes hävivad inimhulkade merre.

Mis sünnib siis sääil lugematute inimhingede ookeanis? Milliseid salapärasusi sünnib iga silmapilk neis uurimatuis ja tõlgitsematuis inimsuse voogudes?

Kõikumatu kindlusega teame vaid ühte asja: iga inimkonna üksik hing sädeleb häid või halbu mõjusid igale poole enda ümbrusse.

Üks viimase aastasaja suurimaid mõtlejaid on öelnud, et kõik maailma hääd mõtted aitavad meid kohé ülemaid sihte, kuna taas kõik pahad mõtted suruvad ja veavad meid tagasi kurjusse, pimedusse ja teadmatusse.

Me — ei väikseimigi meist — ei saa mõelda ilma aitamata või kahjustamata seega endi ligemesile. Iga sõna, mille ütleme, mõjub kogu maailmale. Iga tegu, mille teeme, muudab kuidagi moodi inimsoo aeglugu.

Aeglugu, ei tee suured kangelased, suurmehed vaid inimkonna ääretumad hulgad, mehed, naised ja lapsed, kelle nimesid kunagi ei näe aegkirjade lehekülgil. Suurmees aitab inimkonda mõjukalt, kuid ta ei saa korda saata midagi, kui need alaväärtuslised ja tundmatumad ei võta vastu ta mõju ega oma korda ei sädele oma ümbrusse hääd mõju.

Suurmeeste lugu.

Ent milles on siis suurmeeste ja kangelaste lugu?

Oled lugend paljude suurmeeste eluloo-kirjeldusi, isikute omi, kelle elutöö on võimsalt mõjund maailmas, ja siis märgand, et enamad neist peavad oma saavutuste eest olema tänulikud mõnele teisele isikule — emale, isale, vanemale vennale, õpetajale või sõbrale. Sa pole leidnud ainustki suurmeest, kes oleks täiuslik iseenese teenuste läbi. Kõik on kui ehitet teiste inimeste elust, kokku pant lugematute nimetute meeste ja naiste elust.

Suurmees jätab oma jälje inimkonna aeglukku, joonistab oma märgi aegkirjusse, maailmakaartile või rahvaste armastusse, ent kes on jätnud oma jälje suurmehesse?

Kujutelgem ette näit. Topeliust¹⁾. Tema vaimu looming on mõjund lugematute inimeste ellu. Ta on teind tuhandeid lapsi õnnelikuks. Need lapsed vaatavad oma elu pääle endi õnne tõttu üsna teisiti ja siis siirdub nende õnn uute tuhandate inimeste ellu.

Kuid on's kõik see suur, mida tema teenuseks peame, ainult ühe mehe töö? Kui loed Topeliuse elulugu, hoomad, et ta peab olema tänulik enda andekuse eest isa kunsti-

lisile, ema luulelisile kalduvusile, nende kasvatusele, nende armastusele, mis avas teda nägema maailma uurivail, imetelevail, ilu, muinasjuttu, mõttete suursugusust ja elurikust otsivail silmil. Kuid kust olid saand ta vanemad oma esimese äratuse, esimese teadusjanu, ilupüüded? Ta ema oli lugend Franzéni luuletusi, isa kogund rahvalaule. Kui kaugeist, sügavaist alglatteist oli pärit see häädus, ilu, muinasloolus ja laitmatu ilmavaade, mis nüüd Topeliuse teokseis on siirdund tundaisse hingisse ja nende kaudu taas uutesse tuhandaisse? Kui läheme otsima algpõhjust, tuleb meil ehk rännata läbi aastasadade, kaugeisse maisse ja võõraste rahvaste keskele. Topelius on jätnud jälgi sinu ja minu arenemisse, ent kui palju jälgi on Topeliuse arenemises?

Elu väärtus — on see muinasjutt?

Oletame, et sa pole eriliselt andekas ja et su vanemad on kehvad ja et elu ei töota sulle midagi muud, kui troostitult orjust ja vaeva. Olgugi nii, et siiski pole sa ilmkõikuselle, kosmoselle tähtsusetu, vääritud, vaid sinagi jätab endast märgi järele.

Meid julgustagu see, et elu on vaimline ja et see, mida teeme, ei ole midagi võrreldes sellega, mis vaimus me seda teeme. Me töö on ehk üksluine ja igav, kuid oletame, et ta teeb meid kannatlikuks, peenetundeliseks, meeldivaks ja kaastundlikuks. Kehva õmblejatüdruku elu võib tähendada inimkonnale palju enam, kui kuulsa riigimehe saavutused.

Kuuldub see uskumatuna muinasjutuna? See on siiski kahtlemata tõsi. Kujutelgem ette näit. Goethet, kelle mõtted on tungind kogu Euroopa ellu. Meiegi näeme maailma teistsugusena seetõttu, et tema nägi sääll enam, kui teised inimesed olid näind enne teda. Carlyle näit. kuulas ta sõnu kui Jumala omi, ja ta haruldane kõneand istutas need Goethe mõtted miljonite inglaste meeltesse. Goethe on jätnud oma jälje inimsoo hinge ja need jäljed püsivad sääll sadu ehk tuhandaid aastaid, võib olla ka igavesti.

Kuid kui vaatame selle iseäralise mehe lapsepõlve, leiame sääll tüütava, tühjatarga vanamehe, kes koormas igavate ja raskete õpitükidega oma väikse poja ajusid ja oleks

1) S. Topelius oli Soome suurim lastekirjaniik, kelle teokseid mitu eestigi keelde tõlgit.

nendega hõlpsasti rikkund ja lämmatand poisi andekuse. Aga kui see vanamees läks oma toimingute juure, tõttas väike poiss ruttu ema sülle ja palus seda „jutustada midagi“.

Kas aimas see noor ema, kes hiljem ütles omast kuulsast pojast: „Me olime ühiselt noored“, et ta jutustades temale muinaslugusid, mõjus hinge pääle, kes mõjutas korra kogu Euroopa? Kas ta võis uneski näha, et ta tegi enam inimkonna hääks, kui kõik kuningannad, hertsoginad ja vürstlikud kõrgused, kes selajal olid igalpool esimesed. Ja mis ta siiski saatis korda! Goethe isa oleks tahtnud ja teind pojast kuiva õpetlase — ema tegi aga lapsest tugeva inimhingede jõuallika. Oletame, et ta ema poleks saand oma aega pühendada pojale ja isa üksi oleks mõjunud poja hingesse. Me ei suuda arvata, kuivõrd teistsuguseks oleks kujunenud Goethe ja kogu maailma arenemine.

Kui loed parema meelega elulookirjeldusi, kui jutte, siis hoomad hõlpsasti, et iga suurmehe hingelised mõjud ja saavutuste jäljed algavad mõnest teisest isikust, tihti nimetumast ja tundmatumast.

Milles oleme suurmeeste taolised.

Tekib kahtlus endi ja endi jõu suhtes, kui silmitseme neid jälgi, mis suurmehed on jätnud maailma — igavese au mälestusmärke — kui valdavasti on mõjund inimhingisse Shakespearre või Michelangelo või Bach või Defoe või Andersen või Aisopos või Plato või Newton või Julius Caesar või Pasteur või Kalvin. Tunneme nende hiiglaste kõrval, nagu ei võiks me teha midagi endi ligimeste hääks ega milgi moel teenida kosmose suuri jõude.

Kuid veidi terasemini asja kaaludes saame tagasi endast lugupidamise. Kui need suurmehed omasid hinge, omame meilegi hinged. Ja kui omame hinged, oleme surematud. Me ehk ei jäta endist järele hiilgavaid doomkirikuid, jumalikke kompositsioone, raamatuid või kunstteokseid või seadusi, kuid me ei saa olla jätmata jälgi, mis on kestvamad, kui need nimetatud kõik. Sest väiksemgi meist mõjub oma mõtete, sõnade ja tegudega kõigisse ümberolijaisse ja need oma korda teistesse ja nii omab elu me olemasolust aegade lõpuni teat ilme ning kannab me mõju igavikku.

Kõik kaob — meie reis jätkub igavesti.

Suured muinasaja ehitused raugevad põrmuks, meistermaalide hiilgavad värvid kahvatuvad ja varisevad, Caesari ja Hannibali võitused mälestavad vaid aegloolased. Kuid mis vahe on igavese Looja silmis lapse kritseldusil ja Raphaeli madonnal? On's igavese Looja silmis üldse mingi inimtegu imestamapanev? On's igavikule maa uhkeim katedraal palju enam kui liivakindlus, mille laps rannale püstitab? Kui vaatleme maailma Looja seisukohalt, siis näeme kõike uues valguses.

Eks ole tõsi, et see tähendus, mis meil on ilmkõiksuses, ei palju rippu meie tööst vaid ainult isiklisest iseloomust? Looja ei vaja meie kiva ega ehitusi, täiskirjutet raamatulehekülgi ega väikseid maalit riidetükke. Kõik need kaovad, kuid meie — meie elu jätkub igavesti.

Ent mis meie siis oleme? Teame, et me keha muutub maa põrmuks. Tunneme, et me pole vaid kehad. Ja kuna me mõtleme, teame ka, et elame tõepärasemalt, sügavamalt, täiuslikumalt, armastusjanus, täiusepüüdeis, vaigistamatus rahuigatsuses, ja need kinnitavad meile järelandmatult me iseloomu hävinematust. Oleme hinged, kes kasutavad keha endi huvides ja kõigil meie tegudel, nii suurtel kui väikestel, on vaid üks ainus väärtus — kuidas nad mõjuvad me hingesse.

Kogu elu püüab täiuselle ja kõrgusse. Me ei siruta käsa mitte mänguasjade järele, vaid et täita igavese Looja tahtmist. Ja palju on meist sellaseid, kes aitavad inimsust sellele sihile, jätmata järele midagi muud, kui vaid hingelise tõuke oma kitsa ringi inimmeeltesse.

Kahjulikud on vale sõna, enam veel vale vaate tagajärjed, kuna selle vastu saame päästa naeratuslega hinge lootusetusest ja hää sõnaga luua kangelase.

Kui võime öelda: „Mina olen samast hulgast“, teades, et kõik me mõtted ja teod kujunevad kogu inimkonnale hääks või pahaks, oleme tõelise tarkuse lävel. Ei ole eland kunagi inimest, kes poleks jätnud endast jälge, mis nüüd meid kas avitab või eksitab.

Pööra omad mõtted asjade juurest iseenesesse, siis hoomad, et su asend elus kui väärtusetu ja vilets see ongi, on ilmkõik-

suse keskkohas. Selles asendis sina kas avitad või kahjustad tulevaid sugupõlvi. See, mida iseendas oled, on see jälg, mis sinust jääb lugematuisse hingisse.

Soome keelest tõlk. A. L.

FR. W. FOERSTER.¹⁾

Noorsugu—alkohol—karakter.

Kellel pole muutunud vastikuks juba mõnigi Goethe luuletus pedantlise koolitunni tõttu?

Kes pole juba pääliskaudsete palvetajate tõttu religioonist eemaldunud? Ja kui paljud pole alkoholile truuks jäänd lihtsast vihastusest mõnede karsklaste tegutsemisviise üle, kellede fanaatilises agitaatsioonis jällegi mingi uus „e b a m õ õ d u k u s“ valjendub, mis kõik teised sisemised huvid hävitab.

Oleks aga siiski autu tõsiselt vabale inimesele suurt asja kõrvale jätta põhjusel, et ta talle juhuslikult väikeste esitajate kaudu esineb. Kes tõsiselt võtab enese sotsiaalse

Villem Ernits,

Eesti Karskusliidu esimees ja „World League Against Alcoholism“ edustaja Baltimail. Oli agaramaid „Uudismaa“ rajajaid ja sennine vastutav toimetaja.

vastutuse ja karakteri tervise, see ei või ometi ükskõikseks jääda tõsiolude ja nõuete ees, millised esitab meile alkoholivastane võitlus.

Keegi uuema aja füsioloog alustas kord uurimust päritava alkoholismi laastamistööst üksikus perekonnas, kelle hirmust ajalugu ta ametvõimude abil peensusisse jälgis. Keegi

1) Prof. Fr. W. Foerster kuulub Saksa, õieti kogu ilma, tähtsamate kasvatusteadlaste hulka. Ühtlasi on ta tunt patsifistlisena seltskonnategelasena. Omal ajal kõneldi koguni tema kandituurist Saksa presidendi kohale.

a. 1740 sündinud ja läinud a. s. algul surnud naine Ada Jurke, joodik, varas ja ümberhulkuja, jättis järele endast sugu, mis lõpuks 834 isikuni kasvas. Neist saadi ametlikult jälgida vaid 709 elu. Neist oli väljaspool abielu sündinud 106, 142 kerjust, 64 abitarvitajat, 181 naist andusid prostitutsioonile ja 76 selle perekonna liiget said alalise kuritegevuse, 7 koguni tapmise pärast, karistet. 75 a. jooksul on see perekond riigile toetussummade, vangimajakulude, kahjutasude jne. näol, 5 miljoni marka maksma läind!

Kes võib nende põrutavate tõsiolude kohta ütelda: mis puutub see minnu? Minu ema pole Ada Jurke — meie jooma oma pitsikese auga — kas peame meie ohverdama oma süütu naudingu teiste mõõdukusetuse pärast. Mis on joodiku hädal meie koduse joomisega tege- mist. On's meie veinikeller perekondade kokku- varisemises, põlvede hävinemises süüdi? Oleme meie siis joodikud?

Vastus: Unustate, et see hiigla häda, sar- nane silmatorkav degeneratsioon meile nii ütelda suurendusklaasis näitab, millisel määral alkohol üldse mõjub, ja märkamata mõjub, kes teda vaid eneselle pähe laseb.

On midagi hiilivat peenemate elujõudude toorestumist, märkamatu parema tähelepaneku uinumist — need asjaolud võivad läbi tervete põlvede kesta, ilma et silmal nähtavad oleksid, tegelikult tõrjuvad nad järjekindlalt kõik selle teisele plaanile, mis meil esiplaanil olla võiks. Tilgad, mida jooma, ei tee veel meid ega meie järeltulijaid idioodeks — ent meie eluaval- duste pääle mõjuvad nad ometi allakiskvalt.

Pandagu tähele kas või jutu are- nemist, nijpea kui „tilgake“ pääs mõjuma hakkab! Hoolitakse vähem päältkuulavaist las- test, näidatakse naiste vastu vähem austust, väljenetakse jõhkramalt ja ühekülgsemalt kui muidu.

Alkohol on juba seepärast inimese halveim vaenlane, et ta meie pareima „mina“ minetab, et ta meie paremad mõtted halvab see asemel et need meid kaitseingeleina valvaksid. On's kaunimat ideaali kui kõikevõitev armastus, mis kogu inimese tegutsemise ja kõned hingestab? See just ongi halveim alkoholi mõju, et ta ärkveloleva armastuse halvab, armastuse, mis kõiki meie töid ja toiminguid enne nende ilma minekut õnnistama peab.

Paljud ütlevad: meie isad ja esiisad on ka oma sõõmu ära kannatand! Ehk: on alati jood. Ent — unustetakse, et me enam nii robust inimesed pole, ning et elame ärevamal ajal. Unustetakse, et praegusaja närvisüsteemi äritused tuhatkord tugevnenud, võrreldes mi- neviku rahuliste aegadega. Me närvid on aga nõrgestund ja enam tundlikumaiks muutund ja seda laastavamalt mõjub siis iga tilk alkoholi.

Igaüks meist on teat määral närvilik ja äritet, ja seepärast tarvitame rahustust, mitte uusi äritusi. Tarvitseme nüüd rohkem kui ku- nagi enne enesetaltsutust ja vaimu ülivõimu, et närvisüsteemi tervena hoida ja teda üleliig- sete vapustuste eest kaitsta.

Lühidalt tõsise ja tubli enesekasvatuse nimel: Kadugu alkohol! Ja isegi kui arstid tõendavad, et alkohol on terviselle kasulik, siis vastuoksa: On põhimõtteline eksitus, tervist inimese loomalikkuselle põhjendada. Ka iga- sugu füüsilise tervise põhi on ikkagi vaimu selgus, südametunnistuse tublidus, tahte pin- gutusjõud. Ajuelu energiast elavad kõik keha funktsioonid. Seepärast pole tervist, mis võidetav karakteri kulul.

Siin pole tegemist üksi meie tervisega. Lugesin korra kusagilt vaimulikust raamatust „üheksast võorast patust“: need on kõik meie ligimeste patud, milles meie endi hooletusega süüdi. See, mida me endi joomakommetega, endi mõttetu kaasategevusega, endi kergete alkoholiharjumustega ja naudingutega mängi- misega süüdi oleme, et tuhanded meie kaas- inimesi ehk nende lapsi, hiilivaiks varjeks muutuvad — see kõik kuulub esimeses joones „võoraste pattude“ hulka.

Kas pole lihtne rüütlikkuse nõue, et endi elust harjumused kustutame, mis nõrgemad paratamatult kuristikku kisub? Kuipalju pere- konna kokkuvarisemisi, kuipalju üksikute hu- katust tuleb alkoholi pühadusest „kõrgemas“ kombuses.

Ja palju õnnistust on need mehed ja naised juba toond, kes vaatamata teotusile ja pilkeile, alkoholivabule joogele maija ja majapidamisse tee murdsid. Ja see kõik ei puutu meisse? Tõesti, täiesti tõsine vastutustunne helendab alati viimsepäevana meie elus; selles helen- duses tunneme siis, et paljugi, mida me süü- tuks pidasime, meid ja meie ligimesi huka- tusse juhib; meie süütuimad harjumused oma- vad äkki hiiglaulatuse ja see, mis varem meisse üldse mitte puutuvat näis, muutub vii- mati meie ligemaks kohustuseks.

Ja teepööranguil leiame ootamatult, et oleme päästnud iseendid sellal kui ohverdusime eemalolijate eest hoolitsemises!

Kogust „Lebensführung“ tõlk. O. St.

ALLEKS ANTSON.

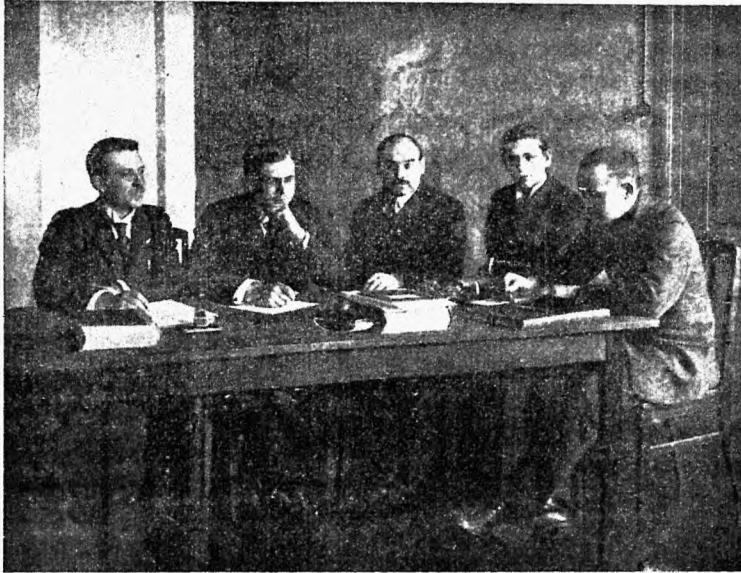
Karskus ja esteetika.

Elu on muutnud möödunud aastate ahe-
likud rõhuvalt reaalseks. Aeg hävitand
hingest aated ja ilu, masendades pühamate
püüete ja õrnuse õitsva elu, asendades esi-
mesele joonele kehaliste ja rahaliste kir-
gede rütmilise rühkimise; paeludes egoismi
ja omakasu orjastavasse ohelikku paremate

püüete pühadused ja hinge ilulised elujõu-
lised omadused.

See on kaaluv kaotus! See on suurem
kaotus, kui ükski ühiskondline ehk eluline
kaotus kestvate sõjakolemuste keerustikus —
valusalt valdavasse kurbusse kütkestav!

Meie hing oli ennegi võrratult saamatu
iga ilu maitsmiseks, — meie tunded tun-
tavalt tuhmund armastusele andumiseks:
Ei tunt minevikuski hingeliste võimete võr-

Eesti Karskusliidu juhatus.

Pahemalt paremale: A. Oksa, Dr. J. Vilms, J. Rosental, A. Juhanson, E. Kubjas.

Pildilt puudub esimees V. Ernits.

ratut tähtsust ega elus peituvat ilu aatelist
arendamistarvet.

Ent nüüd, kus kaotet sellestki — möö-
dunud päivil olnud hingevoimest ja ilutun-
dest olulisem osa, kus aatelisemad arene-
misvõimalused ja puhtamad pühadused
tallat takistamata jalge alla — kas peame
selle kui edulise ja elulise nähtuse pääle
vaatama ja vaikides enda võimetuses, kas-
vava kaotuse, kardetava katastroofi ees
teadmatuses tegutsema.

On teadmata, kas ehk ükski minu eel-
dusist ja oletusist aru saades seda sarna-
sena suudab mõista — kas ainuski minu
mõttele kaasatundev kasvavat katastroofi

aimab, ent usun ometi, et enamus ainult
ühtegi tõsiasja tunneb: et elu kaugelgi
see ei ole, mis ta võiks ehk peaks olema,
et õnnelikke inimesi ja aegu ainult üksi-
kuil juhusel leidub!

Kus peitub põhjus valuliselt valjuks
saatuseks? Kas leidub kostus küsimuste
keerustikus? Kas selgub ealgi salapärase
sündmuste sügavik?

Olles enda hingelise saamatuse ja keha-
lise nõrkuse ori, kui teisedki kõik, ei suuda
olla prohvet.

Tunneme ainult ühte tõtt, et see, mis
siin meid ümbritseb õige elu ei ole, tun-

neme, et tuhanded elavad surnutena, liikudes hingetuna elu igapäevseil teil.

Sügavas elu saladuses peituvad inimliku õnne, tõe almed. Kümned kuulsad geeniused ja prohvetid ohverdasid omi ilusamaid päivi tõepäikese selguse ja eluõnne valguse vabastamiseks, kuulutades meile „kõikumata“, kuid siiski kaduvaid tõesid. Tunnistagem nendest tõdedest ainult ühte: igavese kaduvuse ja muutlikkuse korduvust:

Lugematuid võimalusi seat üles elu ülimalle sihile, õnnele jõudmiseks, — teame ainult ühte, mis valguselle viies võib võimaldada võrratut õnne — see ainus on hing.

Kümneid heitlikke elumõtteid on ülistet alates ürgaegadest, ent on ainus ja igavene elu mõte, mis kunagi ei kao, ealgi ei hävine, — see üks on ilu.

Kaugel on enamus hulgalisest ühiskonnast sellest ülimalt elumõttest. Ei teata ilu võrratut tähtsust, ei suudeta aru saada hingeliste võimete abil loodavast ülimalt õnnest.

Selles peitubki suurel määral ühiskonna ja indiviidi kurbloolsus, elu valuliselt varitsev oht. Siit võrsuvadki elu tühjuse tunnid ja sihita teed, viies isiku ja ühiskonna elu mõttetusse pimedusse, inspireerides murdvaid muresid ja painajalikku pessimismi, mis meie päivil tungib juba noorte hinge, hävitades aateid ja teguvõimsust, külvates vanadust ja valulist võimetust.

Toonitades reaalsuse tühjust, õnne ja ilu puudumist elus, ei või unustada, et iga saavutus oneneb isiku hingelisest sügavusest ja vastuvõtlikkuse võimest.

Sarnasena, kui iga õnn ehk valu ainult tundelises hinges valdavas vägevuses valitseb, oneneb ka ilu hingeliste inspiratsioonide võimsusest, olles esimesel joonel hinge saadus.

Võimatu on eeldada ilu maitsmist ja isegi olemasolu hingetus ilmas.

Ent kas ei ole käesoleval ajal kadund olulisem osa iga inimese hingest, kas ei ela olevikus tuhanded inimesed hingetult?

Ei või ealgi eeldada sarnases olukorras ühiskondlise ilutunde ühtlust ja olemasolu,

sest ilu maitsta ja ilu luua võib ainult ilus hing, ei ealgi hingetu inimene.

On tahtmine hüüda igale inimesele: hoidke hinge ja esteetika hävinemise eest! Kaitske iga ilu, kui kestvamat elumõtet! On tuhandeid teid hävinemiseks, ent ainult üksikuid pääsmiseks.

Ei aita ilutunde alalhoidmiseks kaudsed, vaid ainult otsekohesed teed! Ei aita teadus, vaid ainult võitlus, võitlus iga varitseva võimu ja algjõulise hädaohu vastu.

Hingeliste võimete ja ilu hävitamiseks ja elulise õnne heidutamiseks on vägevaid väliseid võime, nende hulgas ka alkohol ja iga teinegi madal kirk, suurem surmaja.

Iga elulise õnne olemasolu oneneb suuremal määral, kui seda meie päivil suudetakse uskuda — karskusest. Ei või ealgi eeldada kehalise ilu õitsvust ja õrna süütust madalate kire orjade ja joodikute juures, kuna ka iga parajuslane peab paratamatult palju kaotama elu ilust.

Alkoholi tarvitamine on kirk, kunstlikult kasvatet kerge, ent kardetav kirk. Ei puudutal kui igas teiseski kires peituv ilu, ent see on äärmiselt väike, võrdlemisi suurtes algjõulistes ürgaegsetes kirgedes peituv iluga — päälegi olles hävitav ilu, kaotades vähemalgi valdavusel iga teise kestva ja võrratult kõrgema ilu, kui ka iga üksiku eeltingimuse selle arenemiseks.

Kuid iga füüsiline külg on kaugelt kergema ja vähema tähtsusega, kui hingelisisomadusis ja elamusis avalduv võim.

Sarnastena on ka kehalisist tegureist onenev ilu vähema väärtusega, kuna hingeliste omadustele rajat ilu omab vastavalt võrratuma tähtsuse. Mõödub aeg, kus inimeste ilu ainult välimuses nähakse ja otsitakse, kuna hinge asemel keha mõõduandvana domineerib.

Saand tõeks endine arglik arvamine, et kehaline ilu rohkesti hingelisest ilust oneneb.

Sarnasena tõena löönd läbi ka teadus, et kired ja alkohol rõhuvalt rohkem hingelist kui kehalist ilu kaotada

suudavad, hävitades vähemalgi alistusel hingeliste võimete vastuvõtlikust, masendades igas kire orjas ilutunde, tumestades tuntavalt hingeliste elamuste kutsuvat ilu.

Kaotades reaalseis rõhuvusis elulisema osa hingest, hävitetakse sagedasti alkoholi abil viimnegi reaalsus, rüüstamisest järele jäänd jaokene.

Ei või eeldada meie päivil ühiskonda, kes hingelist ilu ülevana hindaks, veel vähem võib loota kirgede küttesse paelund isikult hingelist tunnetugevust.

Alkohol ja madalad kired hävitavad kehalise vaimlise tervise, jõu ja ilu, ja mõjuvad, kuigi kaudselt, siiski tuntavalt iga kaine isiku ilutundesse.

Joodik, olles enda vaimustuse kõrgemal astmel, sarnastub ürgaegseis elutingimusi asetsevaile loomile, hävitades iga ilu endas ja ümbruses, olles süütule ja karskele looduselle suuremaks kontrastiks, tekitades võigast vastikust, haavates iga üksikut hinge, kus vähegi õrnust ja ilutunnet.

Ma ei ole moralist, ei esita ainukestki väidet moraali nimel — vaid austades vaid ilu, tunnen kurbust selle kadust.

Austan karskusliikumist kui suuremat aadet, üht vähestest ideaalidest, mis reaalsuse rõhuvate kirgede keerustikus kestva ilulisena liikumisena seisab ja tulevikuski seisma jääb, mille püüd aidata isikut kui ka ühiskonda elu ülima usu, ilu poole püüdmises.

E. LAID.

Teie ja teie nimed.

Meieaja noorsoole on tihti ette heidet liig nõrka rahvustunnet, liig vähest arusaamist rahvuskultuuri sihtest ja ülesandeist. Teda on süüdistet internatsionalismis ja silmade tegemises Venemaale. Missugune on aga nüüd süüdistajate eneste rahvuskultuuri sihtest, nõudeist ja tähtsusest arusaamine? Nüüd vist on kord noorsool kõigile neile kes teda süüdistasid, ette heita selle puudust, mida nad noorsoos puuduvat arvasid. Kus on jäänd kõikide tulikeeliste rahvusjutlustajate eeskujuga, ka meile noorile, ühe rahvuskultuuri kahtlemata

suure nõude, võõrakeeliste sugunimedega eestitamise puhul? Kus jäite teie kõik siis, kui ajalehed töid läind aastal suured põhjendat üleskutsed perekonnanimedega eestistamiseks. Tehti ju selgeks, mis iseenesest selge peaks olema, selle kavatsuse kultuuriline tähtsus, selle salgamatu mõju meie nime ja arvamise päälle välismaal, selle mõju rahva iseteadvuse päälle j. n. e. See paistis vist nii loomulik, et keegi vastu ei rääkinudki.

Läksid nädalad ja „eestlasi“ ei leidund rohkem kui mõned ja neistki muutis suurem osa oma nimed muil põhjusil.

Teie kõik rahvusaate suured preestrid andsite nõu nimesid eestistada ja tõendasite selle tähtsust kuid.... kus jäi siis teie eneste eeskujuga, mida suured hulgad ootasid ja mis neid liikuma oleks pannud? Seda ei tulnud. Ja sellega ei tulnud ka vaimustust, ei tulnud tunnet, et asi on suur, püha ja õiglane, vaid see jäi nõrgaks ja veretuks hüüdeks, mis põrkas teie „suurte“, kellele järgneb hulkade arvamine, väiklase enesearmastuse ja oma saksapärase nime auarmastuse vastu. Nii sai üldiseks arvamine, et nimede eestistamine ei ole tarvilik ega tähtis ja see ainult sellepärast, et teie kes meid süüdistasite, tegemata olete jätnud mis teie enese sõnad teilt nõudsid. Meil nooril on nüüd kord teilt küsida, kus on teie isamaaarmastus, teie suuremad ja sügavamad aated? Teie olete tegemata jätnud mida teilt nõudis teie enese usutunnistus ja miks....? Meie ei leia sellele teist vastust, kui et teie armastate oma isikut ja oma nime enam kui isamaad, rahvust ja selle hääd käekäiku. Näidake, et meie teist ülekohut arvame! Kas arvate, et teie töö ja teened on seot ainult teie võõrakeelse nimega ja ühes sellega kaoksid ka nemad? Kas tahate meile ja meie järeltulijatele päranduseks jätta oma nime ehk oma töö? Ja kas teie arvate, et meie hakkame kord sambaid ehitama võõraile sildele, milles peegeldub satüürina meie omapärase rahvuskultuuri kidur taim, ehk tööle, ja eneseohverdamisele, mis meie iseolemisele aluskiviks? Ärge pidage meid nii pääliskaudseiks, nagu seda tihti ise olete!

Meil, nooril, on õigus teile seda ette heita, sest teie häbistate meid. Teie kingite

poole meie niikuinii vaesest teadusest, kirjandusest, kunstist võõraile rahvale. Teie kingite suure osa mida ise ja mis meie rahvas orjahigis on loond, neile kes meie õnnetuses süüdi. Teie naeruväärinate meie kultuuripüüdeid, meie rahvust, meie isamaad. Teie naeruväärinate tihhti enesegi töö! Seda muidugi kõike teiste rahvaste silmis.*) Aga just nende arvamine on meile praegu tähtsaim. Meie peame näitama, et oleme eluvõimulised ja kuidas suudame seda, kui suurim osa meist, kes ulatavad Euroopasse, on muulased, igatahes välisel. Päev kus meid sisu järele arvustama hakatakse on veel kaugel.

Meie nimed ei ole mitte isade omad, vaid nende läbi aastasade kestnud häbi. „Mats“, orja poeg, toodi linna ehk kooli, „matsi“ üle naerdi ja tema „matsi“ nime üle. Ta ristiti „kultuurkandjate“ armust „Silberhand“iks ehk „Goldapfel“iks. Tema järeltulijad kannavad kui püha isade pärandust, kui suurimat vara, seda upsaka kadaka pilget, ega ei julge muuta, mida sakslased meiega omal ajal tegid. Kui meie vanaisad kord omale Saksa nime võtsid (s. o. kui neile seda vägisi päale ei sunnit), siis kindlasti selleks, et sakslane olla ja mitte ümberpöördukt ja kui meie oma Saksa nime muuta, ehk oma vana nime tagasi võtta ei taha, siis elab meis sama vanaisade soov! Meie

*) Et see mitte liialdus pole, näitavad ainult paar meile käepärast olevat näidet: Kes ei mäleta veel alles hiljuti ajalehis seisnud sõnum kuidas meie võidurikkad spordimehed (Tammer j. t.) Antverpeni ilmvõistluses oma Saksa nimede tõttu mujal maailmas ainult Balti sakste au tõstsid — samuti nagu Lurichid ja Abergid enne.

Eks ole kuuld, kuidas näit. Inglis ja Prantsusmaal meie Strandmannid ja Tõnnissonid on samuti võet meie riigielu saksluse tunnuseks, nagu näit. meie ü täht keltki prantslaselt esimese hüüuna välja on kutsund: „ah-ah, ü,—Saksa kultuur!“

Nii kui nii on sakslased tembeldand sakste tööks kõik mis meil üldse on teht. Saksa võrdlemisi ühes paremas maailmakirjanduse ajaloos, O. Hauseri omas, on märgit sakslasteks niihästi Jannsen kui ka Kreutzvald j. t. — „nagu juba nende nimedki näitavad.“ Nii teeb iga teinegi loogiline lugeja.

Muidugi, ega nimi meest ei riku, ei! Palju peenemaks teeb, palju kõrgema tõu liikmeks teeb! Kuid eesti rahvale — jääb ainult tänada oma hääsüdamlisi aitajaid!

Toim.

iseseisvuse ja meie rahvuse au nõuab meilt, et vabad oleksime kõigist saksluse ja orjaaaja pitsateist. Igal eestlasel olgu eesti nimi! Olgem noored eeskujuks neile kes ajaga on pehkind ning ei suuda ega taha, mis igaüks neilt ootab. Ärgu olgu ka meile mitte päriselt eestlasiks need, kes võõrakeelseid nimesid kannavad, niisamavähe nagu nad seda väljapool meie kodu on.

J. J.

Viienda karskuspüha puhul.

Meie karskuspühade algus on pärit Vene ajast. Enne ilmasõda suudeti Venemaal kolm karskuspüha korraldada. Kõigi nende pühade korraldamisest võtsid ka tegelikult osa Eesti karsklased. Kuid sõjaaegseil raskeil aegadel jäi asi täiesti soiku.

Alles 1920. a. 14 ja 15. veebruaril peeti esimest Eesti üleriiklist karskuspüha, muidugi täiesti iseseisvalt ja teistest olenemata. Sama aasta 20. ja 21. nov. oli teine Eesti karskuspüha, 12. ja 13. nov. 1921. a. kolmas ja 6. ja 7. mail 1922. a neljas karskuspüha. Käesoleva aasta kevadel, 28. ja 29. apr. valmistame pidama juba viiendat karskuspüha. Selle hääks kordaminekuks aitavad kaasa kõik karsked, karskusmeelsed ja karskusõbralikud kodanikud. Eriti tähtis on kõigi noorsoo organisatsioonide ja organiseerit noorsoo osavõtt.

Karskuspüha puhul peetakse koolides karskustunde ja -koosolekuid, seltsides kõnekoosolekuid ja pidusid, kirikutes karskusjutlusi, korraldetakse rongikäike, kontsertmiitinguid jne.

Tänavuse karskuspüha korraldab Karskusliit suurelt osalt Riigikogu valimiste tähe all. Sel puhul ei jäta karskusmeelsed riigikodanikud kasutamata võimalust osa võtta valimistest kui ka valimiseelseist kihutuskosolekuist, selgitades karskusküsimust ja esitades vastuvõtmiseks karskusküsimustelise resolutsioone. Noorsoo organisatsioonide liigetel saavad ainult vähesed valimistest osa võtta, küll aga on võimalus noorsoo organisatsioonidel sel puhul koosolekuid korraldada referaate ja kõnesid ette kandes, alkoholi küsimust tundma õppides ja selle pahe kõrvaldamiseks end ette valmistades. Loodetavasti ei jäta ükski noorsoo organisatsioon eeloleva viienda karskuspüha puhul kõnekoosolekut korraldamata.

Et sel puhul korraldet koosolekutel ülevamat meeoleolu luua ja vaimustust tõsta, on soovitatav neile koosolekuile võimalikult pidulik ilme anda seks kasutades koorilaulu, muusikalisi ettekandeid ja deklamatsiooni. Kõnelejaks tuleks paluda mõni õpetaja või vanem tegelane, kui see aga

korda ei lähe, siis mõni rohkem vilund noor. Kõne aineks tuleks valida teem, mis enam ehk vähem karskusküsimust puudutab. Muuseas võiks soovitada järgmist teemi: „Mis ütlevad Eesti elu vaimlised juhid alkoholismist?“ alates Kreutzvaldi ja Jannseni arvamistega ja lõpetades J. Tõnisoni ja teiste praegusaja tähtsamate tegelaste seisukohtadega.

Samuti tuleks korraldada sel puhul karskuspüha mõttele vastava eeskavaga perekonna- või piduõhtud, eeskavasse võttes laulu, muusikat, deklamatsiooni nagu „Kalevipoja ja Soome Sepa riid“ jne. ja mõni karskussisuline näidend, nagu O. Lutsu „Viimne pidu“, A. Kitzbergi „Enne kukke ja koitu“ või mõni muu ja osavõtma kutsudes kõik noorte sõbrad, omaksed, vanemad jne.

Väga tähtsale kohale tuleb asetada rongikäikude korraldamine, mida üksikul organisatsioonil aga raske teostada ning millest kõigil kohalikel seltsidel ühiselt tuleks osa võtta esinedes muusika saatel lippude ja plakatitega. Rongikäik lõppegu mõnes loodusnägus kohas karskuskontsertmiitinguga.

Kõigil karskuspüha puhul korraldet koosolekuil ja pidudel müüdagu karskuskirjandust, mida seks ajaks aegsasti valmis tellitagu.

Karskuspüha hää kordaminek oleneb tema hoolikast korraldusest ja ettevalmistusest. Ärgu jäetagu sellepärast seda mitte ainult keskkoha ega ka üksikute tegelaste asjaks, vaid pangu kõik käed külge, võtku kõik asi omaks, siis pole põhjust hää kordamineku uures kahelda.

J. J.

II noorsoo karskuskongress

oli 6. apr. k. a. Tartu kokku kutsut. Kongressile oli ilmund edustajaid 44 organisatsiooni poolt kokku 186 inimest, nende hulgas 33 skoutide ja guide de edustajat. Pääle selle viibisid kongressil Läti ja Leedu noorsoo edustajad ja mitmed auvõõrad ja külalised

Kongressi avas Karskusliidu esimees V. Ernits. Pääle rohkete südamlikkude tervituste, mille puhul kongress omalt poolt haridusministeeriumille tervitusi saatis, ja juhatuse valimise, kuhu kuulusid Al Juhanson, A. Usai ja V. Ernits ning sekretariaadi liikmed Lepp, Siibach, Olev, Ostrat, Nõu, n. Perv ja pääsekreetaär J. Johanson, valitakse mandaatkommisjon koosseisus Ratt, Voitka, Stamm, Koort ja Kõks, võetakse vastu kongressi kodukord, kinnitatakse päevakord ja kuulatakse ära esimesel noorsoo karskuskongressil valit toimkonna aruanne.

Pääle selle kannab V. Ernits ette referaadi noorsoo karskusühingutest ja nende töökavade, mille järele läbirääkimisi peetakse ja siis järgmised eriti seks valit komisjoni poolt ühtlustet ja redigeerit resolutsioonid vastuvõetakse.

1. II noorsoo karskuskongress peab tarvilikuks, et meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja üldised noorsooühingud otsekohe karskustöö alal katsuksid korraldada õpilaste keskel üldpropaganda mõttes mõjuvaid hulgalisi esinemisi, kontsertmiitinguid jne., selleks tarvitades kõiki mõjuvaid abinõusid.

2. Meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja teised karskusosalal tegutsevad noorsooühingud

korraldagu igas linnas ühes teiste organisatsioonidega teaduslikku laadi koosolekuid võimalikult õpiringi põhimõtte alusel — karskusteadvuse süvendamiseks

3. Meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja teised karskusosalal tegutsevad noorsooorganisatsioonid püüdu saada omaks liikmeiks kõik täiskarsklased meie koolinoorsoos.

4. Registreeritagu kõik täiskarsked isikud omas tegevuspiirkonnas, kes ei kuulu täiskarskete organisatsiooni.

5. Korraldetagu järjekindlate igakuuliste toetuste kogumine, eriti noorsoo sõbralikkude täiskasvanute keskel noorsoo karskusliikumise toetamiseks, missugustest summadest pool jäägu kohale, pool mingi noorsoo karskuskeskorraldusele.

6. Noorsugu võtku üldkarskustööst osa oma jõu ja tegelikkude võimaluste kohaselt.

7. Noorsoo karskusorganisatsioonid katsugu otsekohe ja oma keskkorralduse kaudu selleks kaasa mõjuda, et ära hoida kevadistel lõpupidudel alkoholi tarvitamist ja noorte lõpetajate alkoholi kütüsi sattumist ülikoolis õppimise algul.

8. Noorsoo karskusorganisatsioonid seadku oma tegevus kokkukõlla muude noorsooorganisatsioonide tegevusega jõuduraiskava paralleeltegevuse ärahoidmiseks.

9. Kongress soovitab kõigis noorsoo karskusorganisatsioonides luua aktiivsete karskustegelaste rühmad, kelle ülesandeks karskustöö tegemine teiste hulgas, väljaspool oma organisatsiooni liikmeskonda oma linna piirides üksteisega kontakti pidades, kuna organisatsioonid ise pätähelepanu pööraku liikmete igakülgete vaimliste tarvete rahuldamisele

Neis organisatsioonides, kus kõik liikmed täiskarsked pole, tuleb sarnastel karskusrühmadel muidugi tegutseda eeskätt omas organisatsioonis.

10. Kongress teeb asutetavale keskkorraldusele ülesandeks karskuskultuurilise agitatsiooni võrgu moodustamise.

Päevakorra tähtsama punkti noorsoo karskusorganisatsioonide keskkorralduse loomise harutamise puhul teeb V. Ernits ettepaneku asutada noorsoo karskusliit.

Tehtud ettepaneku puhul teevad väga ägedad vaieldused, sest et üks osa noori iseseisva liidu asutamist eitab, nähes selles kahjulikku jõudude killustamist ja soovitades noorsoo karskustööd jätta koolinoorsoo keskliidu hooleks. Vastaspool seletab aga, et koolinoorsoo keskliit koondab endasse ainult ühe osa noori, kuna skoutid, guided, rahvanoorsugu j. t. säält eemale jäävad, mis karskustegelaste read killustab. Lõpuks lepitakse siiski enam-vähem kokku ja võetakse suure enamuse pooltolles järgmine otsus vastu:

„II noorsoo karskuskongress tunnistab tarvilikuks noorsoo karskusliidu asutamise. See peaks ühendama eneses kõik noorsoo karskus- ja täiskarskuse alusel seisvad organisatsioonid ja töötaks lähidas kontaktis Eesti Karskusliiduga ja üldiste noorsoo organisatsioonidega“.

Selle juures määratakse ka kindlaks täiskarskuse alusel asumise mõiste, mille puhul kongress Karskusliidu ametliku seisukoha ses küsimuses omaks võtab.

Pääle selle võetakse noorsoo karskusliidu põhikiri vastu ja valitakse juhatuse, mille koosseis järgmiseks kujuneb: Dr J. Vilms, Dr. H. Jürgenson, üliõp. Al. Juhanson ja A. Unapuu, õpil. O. Stamm, Lepp ja n. Perv.

Revisjonikomisjoni valitakse õpilased Kõks ja Rebane ja üliõpil. Antik.

Kongress lõpeb kell 10, 20 m. õõsi hünni laulmisega.

poole meie niikuinii vaesest teadusest, kirjan-
dusest, kunstist võõraile rahvaile. Teie kingite
suure osa mida ise ja mis meie rahvas orja-
higis on loond, neile kes meie õnnetuses süüdi.
Teie naeruväärivate meie kultuuripüüdeid, meie
rahvust, meie isamaad. Teie naeruväärivate
tikti enesegi töö! Seda muidugi kõike teiste
rahvaste silmis.*) Aga just nende arvamine
on meile praegu tähtsaim. Meie peame näi-
tama, et oleme eluvõimulised ja kuidas suudame
seda, kui suurim osa meist, kes ulatavad
Euroopasse, on muulased, igatahes väliselt.
Päev kus meid sisu järele arvustama haka-
takse on veel kaugel.

Meie nimed ei ole mitte isade omad, vaid
nende läbi aastasade kestnud häbi. „Mats“,
orja poeg, toodi linna ehk kooli, „matsi“ üle
naerdi ja tema „matsi“ nime üle. Ta ristiti
„kultuurkandjate“ armust „Silberhand“iks ehk
„Goldapfel“iks. Tema järeltulijad kannavad
kui püha isade pärandust, kui suurimat vara,
seda upsaka kadaka pilget, ega ei julge muuta,
mida sakslased meiega omalajal tegid. Kui
meie vanaisad kord omale Saksa nime võtsid
(s. o. kui neile seda vägisi pääle ei sunnit),
siis kindlasti selleks, et sakslane olla, ja mitte
ümberpöördukt ja kui meie oma Saksa nime
muuta, ehk oma vana nime tagasi võtta ei taha,
siis elab meis sama vanaisade soov! Meie

*) Et see mitte liialdus pole, näitavad ainult
paar meile käepäraselt olevat näidet: Kes ei mäle-
ta veel alles hiljuti ajalehis seisnud sõnum kui-
das meie võidurikkad spordimehed (Tammer j. t.)
Antverpeni ilmapõistluses oma Saksa nimede tõttu
mujal maailmas ainult Balti sakste au tõstsid —
samuti nagu Lurichid ja Abergid enne.

Eks ole kuuld, kuidas näit. Inglis ja Prantsus-
maal meie Strandmannid ja Tõnnissonid on samuti
võet meie riigielu saksluse tunnuseks, nagu näit.
meie ü täht keltki prantslaselt esimese hüüna
välja on kutsund: „ah-ah, ü,—Saksa kultuur!“

Nii kui nii on sakslased tembeldand sakste
tööks kõik mis meil üldse on teht. Saksa võrdle-
misi ühes paremas maailmakirjanduse ajaloos, O.
Hauseri omas, on märgit sakslasteks niihästi
Jannsen kui ka Kreutzvald j. t. — „nagu juba
nende nimedki näitavad.“ Nii teeb iga teinegi
loogiline lugeja.

Muidugi, ega nimi meest ei riku, ei! Palju
peenemaks teeb, palju kõrgema tõu liikmeks teeb!
Kuid eesti rahvale — jääb ainult tänada oma
hääsüdamlisi aitajaid!

Toim.

iseseisvuse ja meie rahvuse au nõuab meilt,
et vabad oleksime kõigist saksluse ja orjaa-
pitsateist. Igal eestlasel olgu eesti nimi!
Olgem noored eeskujuks neile kes ajaga on
pehkind ning ei suuda ega taha, mis igaüks
neilt ootab. Ärgu olgu ka meile mitte päri-
selt eestlasiks need, kes võõrakeelseid nimesid
kannavad, niisamavähe nagu nad seda väljas-
pool meie kodu on.

J. J.

Viienda karskuspüha puhul.

Meie karskuspühade algus on pärit Vene
ajast. Enne ilmasõda suudeti Venemaal kolm
karskuspüha korraldada. Kõigi nende pühade
korraldamisest võtsid ka tegelikult osa Eesti
karsklased. Kuid sõjaeegseil raskeil aegadel jäi
asi täiesti soiku.

Alles 1920. a. 14 ja 15. veebruaril peeti esi-
mest Eesti üleriiklist karskuspüha, muidugi täiesti
iseseisvalt ja teistest olenemata. Sama aasta
20. ja 21. nov. oli teine Eesti karskuspüha, 12. ja
13. nov. 1921. a. kolmas ja 6. ja 7. mail 1922. a
neljas karskuspüha. Käesoleva aasta kevadel,
28. ja 29. apr. valmistame pidama juba viiendat
karskuspüha. Selle hääks kordaminekuks aitavad
kaasa kõik karsked, karskusmeelsed ja karskus-
sõbralikud kodanikud. Eriti tähtis on kõigi noor-
soo organisatsioonide ja organiseerit noorsoo
osavõtt.

Karskuspüha puhul peetakse koolides kars-
kustunde ja -koosolekuid, seltsides kõnekoosole-
kuid ja pidusid, kirikutes karskusjutlusi, korral-
detakse rongikäike, kontsertmiitinguid jne.

Tänavuse karskuspüha korraldab Karskusliit
suurelt osalt Riigikogu valimiste tähe all. Sel
puhul ei jäta karskusmeelsed riigikodanikud kat-
sutamata võimalust osa võtta valimistest kui ka
valimiseelseist kihutuskoosolekuist, selgitades
karskusküsimust ja esitades vastuvõtmiseks kars-
kusnõudelisi resolutsioone. Noorsoo organisat-
sioonide liigetest saavad ainult vähesed valimist-
test osa võtta, küll aga on võimalus noorsoo or-
ganisatsioonidel sel puhul koosolekuid korral-
dada referaate ja kõnesid ette kandes, alkoholi-
ismi küsimust tundma õppides ja selle pahe
kõrvaldamiseks end ette valmistades. Loodeta-
vasti ei jäta ükski noorsoo organisatsioon eel-
oleva viienda karskuspüha puhul kõnekoosolekut
korraldamata.

Et sel puhul korraldet koosolekutel ülevamat
meeleolu luua ja vaimustust tõsta, on soovitav
neile koosolekuile võimalikult pidulik ilme anda
seks kasutades koorilaulu, muusikalisi ettekan-
deid ja deklamatsiooni. Kõnelejaks tuleks paluda
mõni õpetaja või vanem tegelane, kui see aga

korda ei lähe, siis mõni rohkem vilund noor. Kõne aineks tuleks valida teem, mis enam ehk vähem karskusküsimust puudutab. Muuseas võiks soovitada järgmist teemi: „Mis ütlevad Eesti elu vaimlised juhid alkoholismist?“ alates Kreutzvaldi ja Jannseni arvamistega ja lõpetades J. Tõnisoni ja teiste praegusaja tähtsamate tegelaste seisukohtadega.

Samuti tuleks korraldada sel puhul karskuspüha mõttele vastava eeskavaga perekonna- või piduühtud, eeskavasse võttes laulu, muusikat, deklamatsiooni nagu „Kalevipoja ja Soome Sepa riid“ jne. ja mõni karskussisuline näidend, nagu O. Lutsu „Viimne pidu“, A. Kitzbergi „Enne kukke ja koitu“ või „mõni muu ja osavõtma kutesdes kõik noorte sõbrad, omaksed, vanemad jne.

Väga tähtsale kohale tuleb asetada rongikäikude korraldamine, mida üksikul organisatsioonil aga raske teostada ning millest kõigil kohalikel seltsidel ühiselt tuleks osa võtta esinedes muusika saatel lippude ja plakatitega. Rongikäik lõppegu mõnes loodusnägus kohas karskuskontsertmiitinguga.

Kõigil karskuspüha puhul korraldet koosolekuil ja pidudel müüdagu karskuskirjandust, mida seks ajaks aegsasti valmis tellitagu.

Karskuspüha hää kordaminek oleneb tema hoolikast korraldusest ja ettevalmistusest. Ärgu jäetagu sellepärast seda mitte ainult keskkoha ega ka üksikute tegelaste asjaks, vaid pangu kõik käed külge, võtku kõik asi omaks, siis pole põhjust hää kordamineku uures kahelda.

J. J.

II noorsoo karskuskongress

oli 6. apr. k. a. Tartu kokku kutsut. Kongressile oli ilmud edustajaid 44 organisatsiooni poolt kokku 186 inimest, nende hulgas 33 skoutide ja guidede edustajat. Pääle selle viibisid kongressil Läti ja Leedu noorsoo edustajad ja mitmed auvõrrad ja külalised

Kongressi avas Karskusliidu esimees V. Ernits. Pääle rohkete südamlikkude tervituste, mille puhul kongress omalt poolt haridusministeeriumille tervitusi saatis, ja juhutuse valimise, kuhu kuulusid Al Juhanson, A. Usai ja V. Ernits ning sekretariaadi liikmed Lepp, Siibach, Olev, Ostrat, Nõu, n. Perv ja pääsekreteär J. Johanson, valitakse mandaatkomisjon koosseisus Ratt, Voitka, Stamm, Koort ja Kõks, võetakse vastu kongressi kodukord, kinnitatakse päevakord ja kuulatakse ära esimesel noorsoo karskuskongressil valit toimkonna aruanne.

Pääle selle kannab V. Ernits ette referaadi noorsoo karskushingutest ja nende töökavade, mille järele läbiraakimisi peetakse ja siis järgmised eriti seks valit komisjoni poolt ühtlustet ja redigeerit resolutsioonid vastuvõetakse.

1. II noorsoo karskuskongress peab tarvilikuks, et meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja üldised noorsooühingud otsekohe karskustöö alal katsuksid korraldada õpilaste keskel üldpropaganda mõttes mõnevaid hulgalisi esinemisi, kontsertmiitinguid jne., selleks tarvitades kõiki mõjuvaid abinõusid.

2. Meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja teised karskusosalal tegutsevad noorsooühingud

korraldagu igas linnas ühes teiste organisatsioonidega teaduslikku laadi koosolekuid võimalikult õpiringi põhimõtte alusel — karskusteadvuse süvendamiseks.

3. Meie noorsoo karskusorganisatsioonid ja teised karskusosalal tegutsevad noorsooorganisatsioonid püüdku saada omiks liikmeiks kõik täiskarsklased meie koolinoorsoos.

4. Registreeritagu kõik täiskarsked isikud omas tegevuspiirkonnas, kes ei kuulu täiskarskete organisatsiooni.

5. Korraldetagu järjekindlate igakuuliste toetuste kogumine, eriti noorsoo sõbralikkude täiskasvanute keskel noorsoo karskusliikumise toetamiseks, missugustest summadest pool jäägu kohale, pool mingi noorsoo karskuskeskorraldusele.

6. Noorsugu võtku üldkarskustööst osa oma jõu ja tegelikkude võimaluste kohaselt.

7. Noorsoo karskusorganisatsioonid katsugu otsekohe ja oma keskkorralduse kaudu selleks kaasa mõjuda, et ära hoida kevadistel lõpupidudel alkoholi tarvitamist ja noorte lõpetajate alkoholi küüsi sattumist ülikoolis õppimise algul.

8. Noorsoo karskusorganisatsioonid seadku oma tegevus kokkukõlla muude noorsooorganisatsioonide tegevusega jõuduraiskava paralleeltegevuse ärahoidmiseks.

9. Kongress soovitab kõigis noorsoo karskusorganisatsioonides luua aktiivsete karskustegelaste rühmad, kelle ülesandeks karskustöö tegemine teiste hulgas, väljaspool oma organisatsiooni liikmeskonda oma linna piirides üksteisega kontakti pidades, kuna organisatsioonid ise päätähelepanu pööraku liikmete igakülgete vaimliste tarvete rahuldamisele

Neis organisatsioonides, kus kõik liikmed täiskarsked pole, tuleb sarnastel karskusrühmadel muidugi tegutseda estkätt omas organisatsioonis.

10. Kongress teeb asetavale keskkorraldusele ülesandeks karskuskultuurilise agitatsiooni võrgu moodustamise.

Päevakorra tähtsama punkti noorsoo karskusorganisatsioonide keskkorralduse loomise harutamise puhul teeb V. Ernits ettepaneku asutada noorsoo karskusliit.

Tehtud ettepaneku puhul teevivad väga ägedad väelused, sest et üks osa noori iseseisva liidu asutamist eitab, nähes selles kahjulikku jõudude killustamist ja soovitades noorsoo karskustööd jätta koolinoorsoo keskliidu hooleks. Vastaspool seletab aga, et koolinoorsoo keskliit koondab endasse ainult ühe osa noori, kuna skoutid, guided, rahvanoorsugu j. t. säält eemale jäävad, mis karskustegelaste read killustab. Lõpuks lepatakse siiski enam-vähem kokku ja võetakse suure enamuse pooltollas järgmine otsus vastu:

„II noorsoo karskuskongress tunnistab tarvilikuks noorsoo karskusliidu asutamise. See peaks ühendama eneses kõik noorsoo karskus- ja täiskarskuse alusel seisvad organisatsioonid ja võetakse lähidas kontaktis Eesti Karskusliiduga ja üldised noorsoo organisatsioonidega“.

Selle juures määratakse ka kindlaks täiskarskuse alusel asumise mõiste, mille puhul kongress Karskusliidu ametliku seisukoha ses küsimuses omaks võtab.

Pääle selle võetakse noorsoo karskusliidu põhikiri vastu ja valitakse juhatus, mille koosseis järgmiseks kujuneb: Dr J. Vilms, Dr. H. Jürgenson, üliõp. Al. Juhanson ja A. Unapuu, õpil. O. Stamm, Lepp ja n. Perv.

Revisjonikomisjoni valitakse õpilased Kõks ja Rebane ja üliõpil. Antik.

Kongress lõpeb kell 10, 20 m. õõsi hümnilaulmisega.

Karskuseksamite kava.

I. Üldmäärused.

1. Karskuseksamite ülesandeks on virgutada nii noori kui ka täiskasvanuid karskusküsimusega süstemaatiliselt tutvunema.

2. Karskuseksami on kolme liiki: alam, keskmine ja ülem aste.

3. Alama ja keskmise astme karskuseksami sooritada tahtjate eksamineerimiseks moodustatakse komisjon, kuhu kuuluvad: juhataja — E. Karskusliidu edustaja; liikmed — Karskusliidu poolt seks kutsut õpetaja ja selle karskusorganisaatsiooni edustaja, kelle liigete hulka ehk piirkonda eksamineeritav kuulub.

Märkus I: Kui eksamineeritav ühegi karskusseltsi tegevuspiirkonnas ei asu, siis määrab Karskusliit vastava komisjoni liikme; kui aga eksamineeritav mitmes seltsis liige, siis määrab Karskusliit seltsi, kust edustaja saata tuleb.

Märkus II: Eksamikomisjon võib töötada ka kahe liikme koos olles, nende hulgas juhataja.

4. Ülema astme karskuseksami sooritada tahtjate eksamineerimiseks moodustatakse Karskusliidu juhatus poolt eksamikomisjon igakordselt.

5. Eksamikomisjon asutatakse Eesti Karskusliidu juhatus poolt igakordsel otsusel vähemalt 5 alama astme ehk 3 keskmise astme (ühe seltsi piirkonnas asuva) ehk 1 ülema astme eksami sooritada soovija kirjalikul soovil, kusjuures eksamikomisjoni kokkukutsujaks ja eksami tähtsaja määrajaks jääb Eesti Karskusliidu juhatus, kes ka eksamikomisjoni otsused kinnitab.

Märkus: Erandjuhtumisel võib eksamikomisjoni ka vähema arvu eksami sooritada soovijate tarvis moodustada.

6. Eksami tähtjast tuleb eksamineeritavale vähemalt 2 nädalat ette teatada.

7. Eksamikomisjoni tegevusega mitterahuloleku korral vaatab protestid läbi Eesti Karskusliidu juhatus.

8. Karskuseksami kirjalikud tööd tulevad kõik E. Karskusliidule saata alleshooldmiseks.

9. Karskuseksami sooritajad saavad sellekohase tunnistuse, mis välja antakse Eesti Karskusliidu juhatus kaudu Karskusliidu pitsseriga ja Karskusliidu esimehe või tema aset täitva isiku ja eksamikomisjoni liigete allkirjadega varustetult.

II. Nõudmised.

10. Alama astme eksami nõudmised:

a) Alkoholi mõju inimese organismi pääle. (Dr. M. Helenius-Seppälä — „Karskusasja algmed“ — II, III ja IV peatükk).

b) Alkoholi mõju kõlbluse pääle. (Seppälä — „Karskusasja algmed“ — V peatükk).

d) Alkoholi mõju rahvamajanduses. (Seppälä — „Karskusasja algmed“ — VI peatükk).

Omis asjus: „Uud.“ nr. 7 ilmub mai algul noorsooliikumise numbrina ning sisaldab pääle hiljutiste kongresside kirjelduste rea artikleid noorsooliikumise probleemidevallas. Nr. 8 ilmub nooruspäeviks ilukirjanduse numbrina A u g. A n n i tegevtoimetusel. Kaastöö selle tarvis palutakse hiljemalt 5. maiks ära saata.

Vastutav toimetaja: cand. hist. Peeter Treiberg.
Toimetus: A. Juhanson, A. Anni, Jul. Johanson, D. Karopun, E. Laid, L. Leeman, S. Perv ja J. Rosental.

Väljaandja: E. Koolinoorsoo Keskkliit.

Toimetuse adress: Tartu. Postkast 79. Toimetaja kõnet. iga p. kl. 12—2 Jakobi t. 8, telef. 404.

e) Pääjooned Eesti Karskusliikumisest. (M. J. Eisen — „Karskusliikumise ajalugu“ lhk. 100—118 ainu t kõige olulisem.)

Eksam on kir alik. Eksamineeritavale antakse 4 küsimust ülaltood kava piirides 2 tunni jooksul vastamiseks. Erandjuhtumisel võib komisjon kirjaliku eksami kõrval või asemel suusõnalise eksami lubada.

11. Keskmise astme eksami nõudmised:

a) Kõik alama astme eksami nõudmised.

b) Algteadmised alkoholi keemiast. (Dr. M. H. Seppälä — „Karskusasja algmed“ — I peatükk.)

d) Alkoholi mõju inimese organismi pääle (Dr. R. Tamm: „Inimene ja alkohol“, „Tulev Eesti“)

e) Suitsetamise kahju. (Eesti Karskusseltside aastaraamat V, lhk. 130—151.)

f) Lühike ülevaade alkoholismi põhjustist („Meie karskustöö programm ja taktika“).

g) Üleilmilise karskusliikumise pääjooned. (M. J. Eisen — „Karskusliikumise ajalugu“ lühike ülevaade.)

h) Järgmine kirjandustoodete tundmine: Man, euffel — „Villem Navi elupäevad“; Kreutzvald — „Viinakatk“; Karskusliidu ajakiri „Tulev Eesti“.

Eksam on suusõnaline ja kirjalik. Kirjalikuks eksamiseks antakse komisjoni poolt teem kolmetunnilise tähtajaga. Keskmise astme eksami võivad ka need sooritada, kel alama astme eksami sooritamata.

12. Ülema astme eksami nõudmised:

a) Alkoholi ja alkohoolsete jookide keemiline koosseis ja omadused Teised narkootilised ained.

b) alkoholi mõju organismi pääle ja tervishoid.

d) Alkohol rahvaõibluses ja rahvamajanduses.

Pp. a, b ja d esialgu Seppälä „Alkoholioppi“ järele.

e) Alkoholismi põhjused ja nende vastu võitlemise meetodid ja vahendid (Esialgu „Meie karskustöö programm ja taktika“ järele).

f) Eesti karskuskirjanduse tundmine.

g) üleilmilise karskusliikumise ajalugu. (Eisen-Hytöse ehk Bergmanni raamatu järele.)

h) Kodumaa karskusliikumise ajalugu täielikult. (Karskusseltside aastaraamatud, kongresside protokollid jne.)

i) ülevaade Eesti noorsoo karskusliikumisest.

j) Karskusmõte Eesti ilukirjanduse tähtsamates teostes. (Manteuffel, Kreutzvald, Jannsen, Peterson ja Vilde)

k) Karskusmõte ilmakirjanduse tähtsamates teostes. (Zola — „Nana“; Hauptmann — „Kangrud“; „Hannele“ ja „Enne päikese tõusu“; Ibsen — „Tondid“; M. Gorki — „Kolm sõprust“ ja „Põhjas“; S. Alkio — „Juopohullu“; A. Järneeld — „Isänmaa“; L. Tolstoi)

Kirjalikuks eksamiseks antakse mõni põhjalikum katsetust nõudev teem kodutööks kolme kuulise tähtajaga. Suusõnaline eksam on lubat alles pääle kirjatöö esitamist. Ülema astme eksami võivad ka need sooritada, kel alama ja keskmise astme eksami sooritamata.